

התפקיד שלנו, ועבודת ד' של כל אחד בימי המגיפה

(הרב יחיאל יעקובסון, ניסן תש"פ, הועתק מ'פורום לתורה')

ראשית כפי שכבר דיברנו בעבר, שבעצם התפקיד שלנו בתור עובדי ד' בעולם הזה, הינו, להכיר ולחיות ולתפוס ש'אין עוד מלבדו'.

כלומר, שהעולם מתנהל בצורה של העלם, ופעמים רבות ניתן לחשוב שהדברים מתנהלים מעצמם, אך היות ואנחנו יודעים ש'אין עוד מלבדו', הרי שמאומה לא מתנהל מעצמו, אלא הכל הקב"ה מנהל.

ובבחינת וידעת היום והשבות אל לבבך, אנחנו צריכים לתפוס ולחיות כך - וממילא, על אחת כמה וכמה, בתקופה שבה אנחנו נמצאים.

ובמסגרת הזו, אנחנו נלמד בעיון, מה שנוגע למצב שבו אנחנו נמצאים כעת, מה ההשקפה התורנית כלפי הזמן המאתגר שבו אנו נמצאים, הן מבחינת כללי הזהירות, והן מבחינת הבנייה והעבודה האישית שלנו, מה נדרש מאיתנו - מה ד' שואל מעמך, ובכלל איך בתקופה הזו אנחנו יכולים לעבוד את ד' בשמחה, ונבהיר את הדברים אחד לאחד.

הנקודה הראשונה שצריך לדעת היא, לגבי כללי הזהירות שנדרשים מאיתנו, היות ואנחנו יודעים ש'אין עוד מלבדו', ממילא המצב והמגיפה והנגיף שמסתובב הינם רצון ד' - כך הקב"ה רוצה כעת שתהיה שעת מגיפה, וכל מה שאנחנו רואים שמתחולל בעולם, כאשר כל מוסדות תבל נופלים - זה רצון ד', וכל ההשתדלות שנעשית וכל כללי הזהירות שנדרשים, זהו גם רצון ד'.

ממילא, כאשר אנחנו נזהרים מאוד לקיים את כל הוראות משרד הבריאות, אין הפירוש הוא שאנחנו 'עובדים' את משרד הבריאות, אלא אנחנו עובדים את ד' - הקב"ה מראה לנו במציאות מה הוא דורש מאיתנו, וכללי הזהירות הן עבודת ד' הנדרשת בימים אלו - הקב"ה רצה שיהיה נגיף בעולם, והקב"ה רוצה שאנחנו נקיים את כללי הזהירות הנדרשים, שזו ההשתדלות הנדרשת - זו עבודת ד' שלנו, ואותה צריך לעשות בשמחה ככל עבודת ד'.

בנוסף לכך, ידוע בספרים, שעניין המגיפה בא לתקן את הנושא של 'בין אדם לחבירו', וגם כאן עוד לפני לימוד הנושא בעיון, חשוב לזכור - אנחנו מצווים לפי כללי הזהירות בעת הזו, להתרחק מהשני - חשוב מאוד שכאשר אנחנו מתרחקים עקב כללי הזהירות, אנחנו צריכים לזכור ולהזכיר לעצמנו, שההתרחקות איננה כדי לא להינזק כביכול החבר שלי יכול להזיק לי, ולכן אני מתרחק ממנו, אלא המחשבה צריכה להיות, שאני מתרחק כי אני לא רוצה להזיק לו.

וההסבר בזה הוא, שהיות והנקודה המרכזית במגיפה היא 'בין אדם לחברו', אז הרי ברגע שאני מתרחק מהשני מחובת כללי הזהירות, ואני עושה זאת מתוך מחשבה שהחבר יכול להזיק לי - אזי אני מפתח בליבי שנאה כלפיו, היות ואנחנו יודעים שאדם נפעל כפי פעולותיו, ואחרי הפעולות נמשכים הלבבות, ממילא הריחוק עקב סכנת ההדבקה מייצר אצלי רגש של שנאה כלפי החבר, וזה כמובן ההיפך מהנקודה שבה צריך להתחזק בשעת המגיפה, ולכן העצה היא, שכאשר שומרים על

המרחק מהחבר, המחשבה היא, שאני שומר מרחק ממנו, כדי ש'אני' לא יזיק לו, ובכך אני עושה איתנו חסד - כלומר, בעצם שמירת המרחק, אני מחזק בליבי את מידת החסד בין אדם לחבירו.

וממילא כאשר אני מכוון לשם זה, אז אני מקיים מצוות חסד, וגם בונה בתוכי את מידת החסד.

א"כ ראשית נזכור את שני הכללים האלו :

כל כללי הזהירות, הם עבודת ד', ואנחנו עושים אותם בשמחה כמו כל עבודת ד' - זה מה שד' רוצה מאיתנו בימים אלו.

כאשר אנחנו מתרחקים אחד מהשני, אנחנו מכוונים לשם חסד, כי אנחנו לא רוצים ח"ו להזיק.

וכעת ננסה להעמיק מעט בעניין המגיפה, נלמד את היסודות התורניים שלה, ולהבין מהי התפיסה התורנית שצריכה להיות לנו בימים אלו.

ראשית, צריך לדעת שהמגיפה מגיעה לעולם, כאשר היחיד מאבד את הייחודיות שלו, כפי שהזכרנו בעבר בסוגיית היחיד והיחד, כאשר אדם מבטל את האישיות שלו, ונהייה חלק מהכלל, גרגיר בדייסה הכללית, נהייה משועבד לכלל - כאן המגיפה מגיעה לבדוד את האדם, ולהזכיר לו, 'אתה ייחודי', ואתה צריך לשמור ולבנות את הייחודיות שלך, ונסביר.

קראנו לא מזמן בתורה בפרשת כי תשא, **כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתַנוּ אִישׁ מִפֶּה נִפְשׁוֹ לַיהוָה בַּפֶּקֶד אֹתָם וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בַּפֶּקֶד אֹתָם, זֶה יִתְּנוּ כָּל הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֲשׂוּרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל וגו'.**

אומרים חז"ל שהקב"ה הראה למשה מתחת כסא הכבוד, כמין מטבע של אש, ואמר לו, 'זה' יתנו - חז"ל למדו זאת מהמילה 'זה', שכידוע בכל מקום שכתוב 'זה' הכוונה המחשה, כמו שראינו גם בפרשת החודש, **הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ הַחֲדָשִׁים**, אומרים חז"ל משה התקשה בקידוש הלבנה, הקב"ה הראה למשה את הלבנה בחידושה.

כאמור, גם כאן הקב"ה המחיש למשה, והראה לו כמין מטבע של אש - ונשאלת השאלה, מה נתקשה משה בטיב המטבע של מחצית השקל? ובנוסף לכך, נשאלת השאלה, מהי ההמחשה של מטבע של אש, הרי אם המטרה הייתה להראות לו איזו מטבע צריכים כלל ישראל להביא עבור מחצית השקל, אזי היה צריך להראות לו מטבע רגיל, ולא מטבע של אש, שהרי כלל ישראל לא הביאו מטבע של אש? ... ובכלל מדוע חז"ל מדגישים שהקב"ה הראה לו זאת 'מתחת כסא הכבוד'?

אלא הביאור בזה הוא, כפי שמבארים רבותינו, שמשה רבינו התקשה במצוות מחצית השקל, איך שייך להגיד על מטבע 'זה' יתנו, כלומר, הרי המילה זה באה להדגיש 'זה המיוחד' ולא אחר, וזה הרי ההיפך הגמור מהעניין של מטבע, שהוא טבע - המכנה משותף, שהרי המטבעות כולם אותו דבר, ואין הבדל חיצוני ביניהם - ההבדל היחיד הינו הערך הפנימי שבהם, א"כ מה שייך לאמר על מטבע 'זה המיוחד' אותו ייתנו?

לכן הקב"ה הראה לו מתחת כסא הכבוד 'מטבע של אש' - כלומר, האש בוערת על ידי שהיא מכלה את הסובב אותה - האש מכלה את החומר, והופכת אותו לחומר בעירה וכך היא בוערת ועולה.

הראה הקב"ה למשה, מטבע של אש, להמחיש לו שזו מטרת המטבע במחצית השקל, לקחת דבר שכל כולו חומרי, וכולם סוגדים לו, דווקא את הדבר הנמוך ביותר, לחבר אותו לקב"ה ולייצר ממנו עולם הבא, להפוך אותו לקודש הקודשים, לעבודת המשכן - וזה בעצם שיא החיבור שמים וארץ, שזה עיקר התפקיד שלנו בעולם, לחבר שמים וארץ, לתפוס ולחיות שאין עוד מלבדו, והכל מתחבר למלכות שמים, וככל שאנחנו מחברים חלק נמוך יותר לעבודת ד', אז מתגלה יותר מלכות שמים בעולם, שאנחנו לוקחים את הדבר הכי נמוך והכי רחוק מעבודת ד', ואותו מחברים לשרת פני ד'.

המטבע כאשר הוא משרת את החומר, אז אין לו שום צורה וייחודיות - אך כאשר אנחנו הופכים אותו למשרת מלכות שמים, אז בעצם ייצרנו כאן ייחודיות, ממילא מתאים להגיד 'זה יתנו'.

כך למשל אנחנו מוצאים שכאשר אדם מחלל מעשר שני על מטבעות, אז הוא איננו יכול להחליט לקחת מטבעות אחרים במקום מטבעות אלו, משום שהקדושה חלה על המטבעות שעליהם חילל, כך גם בצדקה ובהקדש - משום שהקדושה הפכה את המטבע למיוחדת, יש לה ייעוד - ערך עליון, המטבע נהפך מדבר הנמוך ביותר שכולם סוגדים לו, לדבר שמשרת את מי שמעל כל העולם, הוא משרת פני א-ל.

ולכן חז"ל מדגישים שהקב"ה הראה למשה 'מתחת כסא הכבוד', להגיד לנו, שדווקא משום שמטבע הוא מסמל את החלק הכי נמוך, משום כך כאשר מחברים אותו למלכות שמים, הוא מגיע למקום הכי גבוה, מתחת כסא הכבוד.

ובאמת, גם כאן כדאי לשים לב, שכאשר נותנים צדקה, לחשוב שאני לוקח את המטבע שהיא מסמלת את החלק הנמוך ביותר בבריאה, והופך אותה למצווה - זה מאוד מוסיף בכוונת המצווה.

ומכאן אני רוצה להסביר איך זה קשור למגיפה - התורה אומרת לנו, שאם 'סופרים' את כלל ישראל, אזי העונש הוא מגיפה, ומכיוון שכך, כאשר סופרים את בני ישראל, התורה מדגישה שוב ושוב, 'במספר שמות', וכפי שהזכרנו בעבר, שהלשון הזו מוזרה מאוד, וההדגש הזה שחוזר על עצמו שוב ושוב בכל הפרשה, בהחלט דורש הסבר, שהרי מספר ושמות אלו שתי דברים שסותרים אחד את השני - 'שם' מסמל את הייחודיות, ו'מספר' מסמל את המכנה משותף.

וכבר הסברנו בעבר, שכל אחד בתוך כלל ישראל, יש לו תפקיד ייחודי בגאולת העולם, וממילא כאשר סופרים את כולם, והופכים את כולם לחלק מהכלל, ומבטלים את הייחודיות של כל אחד ואחד - על זה מגיע עונש מגיפה.

והסיבה לכך היא, משום שהמגיפה פוגעת בגוף האדם, הנגיף איננו מבדיל בין אנשים, הוא פוגע בגוף כמו בכל בעל חיים - ולכן ברגע שמתייחסים לאדם כמו בעל חיים, ולא בעל ייחודיות אז מגיע נגיף שמחסל את כולם, ופוגע בחלק החי שבאדם, בתור צורת של 'צרת הכלל'.

וממילא המטרה היא שהאנשים יתרחקו זה מזה, וכל אחד יישב בדד בביתו, ויחשוב ויבנה מחדש את הייחודיות של עצמו - כל אחד מאיתנו בעצם צריך להפוך עצמו ממצב של חסר ערך וייחודיות, שזה המצב של המטבע, למצב של משרת פני א-ל, יש לך מטרה וייחודיות, אתה ייחודי, אין לך תחליף, ויש לך תפקיד שניתן רק לך, ורק אתה יכול למלא את החלק הזה בגאולת העולם, ובחיבור שמים וארץ - ממילא מובן היטב מהו התיקון של מטבע למגיפה.

ולענייננו, המגיפה באה כאשר בני אדם מאבדים את הייחודיות שלהם, ונהפכים להיות מספר, משועבדים לחומר, ולכלל, למה 'יאמרו וכד' - ולכן כאן התיקון לתפוס שאנחנו אמנם חלק מהכלל, אבל אנחנו מיוחדים, כל אחד ואחד הוא מיוחד, והוא נבנה ע"י הכלל, ולא משועבד לכלל.

ע"י הכלל אני נהיה אדם יותר טוב, אדם שמעניק לכלל, בעל מידות ובעל חסד - ובצורה הזו אני לא מאבד את עצמי כלפי הכלל, אלא להיפך, אני בונה את האישיות המיוחדת שלי ע"י הכלל.

הקב"ה ברא את העולם 'לא תוהו בראה אלא לשבת יצרה', האדם חייב להיות בחברה, והוא יכול להתקדם ולהיבנות 'רק' ע"י החברה, ורק ע"י הוא יכול להתקדם ולהידבק בו יתברך, כפי שכבר דיברנו בעבר רבות, שראשית בן אדם לחבירו, ואח"כ בן אדם למקום.

אדם שיכבד אדם אחר, אז הוא בעצמו ירגיש את הכבוד והייחודיות של עצמו - כפי שמסביר המהר"ל את המשנה איזהו מכובד המכבד את הבריות - מדוע מי שמכבד את הבריות הרי הוא מכובד, משום שכאשר הוא מכבד את הבריות בגלל שהם בריות, כלומר, הוא רואה בכל אחד את המיוחדות שבו, בהכרח שהוא רואה את המיוחדות של עצמו.

ממילא החוק הוא שכדי להיות יותר טוב, אני צריך להיטיב עם החבר, וע"מ שנוכל לבנות את האישיות שלנו, ונוכל להיבנות מהתקופה הזו של המגיפה, ולעבוד את ד' בצורה הנכונה בתקופה זו - זה רק ע"י חיזוק בין אדם לחברו.

איך אנחנו עושים זאת? אז קודם כמו שפתחנו, שכאשר אנחנו שומרים על כללי הזהירות, אנחנו עושים זאת מתוך מחשבה לעשות חסד עם השני, מתרחקים כדי שח"ו לא נזיק לו.

ובנוסף לכך, אנחנו יכולים לכבד ולהעריך ולהוקיר את הסביבה הקרובה שלנו, הורים, ילדים, בין בני זוג, בין אחים, זה האתגר שלנו, ובכך אנחנו בונים את עצמנו, ועובדים את ד' נכון בבחינת מה ד' שואל מעמך בתקופה זו - כך נבנה דווקא בתקופה זו אישיות של עובד ד'.

בנוסף לכך עוד כמה הערות לגבי התקופה.

החובה על כל אחד ואחד מאיתנו בעת צרה, כפי שכתוב ברמב"ם, וזה להלכה - אדם חייב לקבל ע"ע קבלה קטנה, מזערית, משהו שנעמוד בו גם אחרי שהקורונה יעבור מהעולם - כי אם יעבור הקורונה, ואנחנו נישאר אותו דבר, אז נפלנו!! לא יכול להיות שאנחנו נראה כזה נענוע מן שמיא, ואנחנו נמשיך את חיינו כרגיל - כל אחד צריך לקבל משהו קטן מזערי, ולהחזיק בזה, שזה יהיה חלק ממנו.

ובנוסף לכך, מאחר ונראה שבתאי הכנסת נסגרים, ולא נוכל להתפלל במנין, או לכל הפחות גם אם נתפלל במנין זה יהיה רק בשטח פתוח, ובצורה מצומצמת לפי הכללים הנדרשים עקב המצב, אנחנו צריכים לזכור שגם אם אנחנו מתפללים ביחידות או בחצר וכד', כדי שהתפילה תהיה תפילה ראויה, אנחנו צריכים לחשוב כאילו אנחנו נמצאים בבית הכנסת כרגיל, והציבור מסביבנו - אז התפילה שלנו תהיה איכותית יותר, וגם מכוח המחשבה הזו שאנחנו מתפללים יחד עם כלל ישראל, יש לזה השפעה גם כלפי שמיא, שהתפילה תתקבל כתפילה בציבור.

כמו"כ, ישנו דבר נוסף שהוא ממש חובה באופן כללי, ובפרט בימים אלו - 'סדר יום', אם אנחנו לא רוצים להתפרק, אנחנו חייבים לייצר לעצמנו סדר יום, מתי אנחנו קמים בבוקר, ולעמוד על כך, זמן תפילה, זמן אכילה, זמן לימוד, זמן משחק, זמן עזרה בבית וכו' - חשוב שיהיה לנו הכל בצורה מתוכננת, משום שבלי סדר יום, הכל מתפרק.

לסיכום הדברים המעשיים שנוגעים לנו למעשה:

כל ההשתדלויות שלנו בכללי הזהירות, זוהי עבודת ד' שלנו בימים אלו, ונעשה זאת בשמחה. כללי ההרחקות מהסביבה, אינם ע"מ להתרחק, אלא לשמור לא להזיק, ולקיים מצוות חסד עם החבר, אנחנו מיטיבים עם הבריות.

המגיפה באה לעורר אותנו לבנות את הייחודיות שלנו, שהיא נבנית ע"י עשייה בין אדם לחבירו, כאשר הבסיס הוא הסביבה הקרובה בבית.

התקופה הזו מלאה אתגרים עבורנו, נזכור לקבל קבלה קטנה, שתהפך להיות חלק מאיתנו. בעניין התפילה לחשוב שאנחנו חלק מהציבור ומתפללים יחד עם הציבור עם כל כלל ישראל, למרות שאנחנו בבית, ומתפללים ביחידות.

חובה לקבוע סדר יום, זה הדבר שישמור עלינו לבל נתפרק בתקופה מאתגרת זו. אפשר בקצת שימת לב, להיבנות הרבה מקצת קושי בתקופה זו, וזה שווה את המאמץ!